

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentaria Ac Disputationes In Primam Partem Divi Thomæ

Suárez, Francisco

Moguntiaë, 1620 [erschienen] 1621

Cap. 2. De diuinitate personæ procedentis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84432)

6. *Pater verus Deus.*
 Secundò hinc concluditur, Patrem, seu primam personam Trinitatis præcisè spectatam, esse verum Deum. Hæc veritas est de fide, vt concluditur ex dictis, & habetur expressè in Scriptura Ioannis 1. & verbo erat apud DEVM, id est, apud Patrem: & in græco ponitur articulus ad indicandam excellentiam diuinitatis. Et capit. 6. *Hunc enim Pater signauit DEVS*, id est, Deus Pater signauit hunc, id est, designauit Christum, &c. Et cap. 17. *vt cognoscant te solum DEVM verum.* Loquitur Christus ad Patrem. De particula autem *solum*, quæ nimium videtur probare, dicemus infra. Plura videri possunt apud Hilarium lib. 4. de Trinitate versus finem, & Augustin. toto libro sexto, & lib. 15. cap. 7. & apud alios supra citatos. Ratio patet ex dictis, quia ostensum est, singulas personas subsistentes in Deitate esse Deum, si autem aliqua subsistit maximè Pater, qui est principium communicans Deitatem alijs, in quibus illa subsistit: ergo.

7. *Hilar. August.*
 Ad fundamentum contrarij erroris negatur sequi dari quaternitatem in Deo, vt rectè dicitur in dict. capit. *Dammamus*, quia illa vna res, seu natura, in qua tres personæ conueniunt, non est distincta ab illis, & ita nõ auget cum illis numerum rerum. Ratio autem Theologica à nobis facta petit nõ nullas difficultates tractandas libro sequenti. Nunc breuiter dicitur, quid quid est de essentia Dei esse de essentia cuiuscunq; personæ, personalitates autem, seu relationes formaliter, ac propriè non esse de essentia Dei, est, sint idem cum essentia Dei. Et similiter dicitur, quid quid est perfectionis in omnibus personis, esse in qualibet earum, & idèd nihil obitare, quominus singule sint verus Deus.

CAPVT II.

An persona, quæ est verus DEVS, possit esse producta.

1. *Rationes in solidum.*
 Hæc difficultas communis est Filio & Spiritui S. & idèd prius, quam de illorum diuinitate in particulari dicamus, illa expedire necesse est, & inter scholasticos tractat eam specialiter Scotus in 1. dist. 2. quæst. 6. Alij verò in speciali parum, aut nil attigerunt, quia de hac re nulla est inter eos contouersia. At verò hæretici hoc maximè obijciunt contra diuinitatem personarum, præter personam Patris, quod repugnet, esse Deum, & non habere esse à se, quia Deus est ipsum esse per essentiam, sed repugnat id quod est à se esse ab alio, quia illa duo includunt immediatam contradictionem, ergo non potest esse verus Deus, & esse ab alio, ergo nec esse productum, quia quod est productum, ab alio habet esse. Secundò, quia quod est productum est dependens. Dependens autem intrinsece dicit imperfectionem, ergo repugnat Deo. Tertio, quia, quod est productum, aut est ex nihilo, aut ex aliquo. Si ex nihilo, erit creatum, quod Deo planè repugnat. Si ex aliquo, erit materiale compositum, & imperfectum, tum quia illa particula, *ex*, non potest intelligi, quam habitudinem dicat ibi, nisi materialem, tum etiam, quia id, ex quo aliquid producitur, supponitur productioni, & vt productio locum habeat, necesse est, vt aliquid per illam fiat præter id, quod supponitur, vt ex vtroq; constet adæquatus terminus productionis: hoc autem non intelligitur sine compositione, & imperfectione.

2. *Affertio fidei.*
 Nihilominus veritas Catholica est, personam, quæ est verus Deus, posse esse productam verè, ac realiter. Ita enim est expressum in Scriptura, præsertim 1. Ioan. 5. *Vt sumus in vero Filio eius, hic est verus Deus*, nam verus Filius non est, nisi verè productus, & idèd de se ipso dicebat Filius. *Ego ex Deo processi.* Ioan. 8. & hoc ipsum significatum videtur in verbis illis Genes. 19. *Pluit Dominus à Domino*, nam in vtroq; loco est vox significans verum Deum. Similiter colligitur ex Suarez: De Deo trinuno.

illo Psal. 109. *Dixit Dominus Domino meo, & subditur Psal. 109: statim. Ex vtero ante luciferum genui te.*

In quibus locis obiter notari potest, *producere & productum* verè affirmari de personis, quæ sunt Deus, nõ solum quatenus proprijs nominib. significantur, sed etiam sub absoluta appellatione Dei, & inde sumpta sunt illa verba symboli, *Deum de Deo, & car.* Quæ hæc veritatem confirmant, & definiunt. Quam latius confirmat, & declarat D. Th. 1. p. q. 39. Ratio autem est, quia Deus licet de formali significet essentiam, & naturam communem, tamen supponit pro personis, siue immediatè, siue mediatè, quod ad præsens non refert, & idèd, quod simpliciter verus est de persona, affirmari etiam potest de Deo, persona autem verè, & realiter producitur, ergo & Deus potest esse productus, vel procedens à Deo.

Ad confirmandam autem hanc Catholicam veritatem adducit plures rationes Scotus loco citato, quæ omnes eo tendunt, vt probent, posse esse processionem Dei ad intra per intellectum, & voluntatem, de quo iam dictum est. Solum ergo in hoc est in præfenti insistendum, vt vel ostendamus, vel defendamus, posse esse realem processionem sine vlla imperfectione, nam hoc posito, facile erit persuadere talem productionem posse conuenire Deo ad intra. Atque ita facile concludetur, quod per illam producitur, esse verum Deum, quia intra Deum nihil esse potest, quod non sit Deus. Et idèd Ioan. capit. 1. cum dixisset. *Et Verbum erat apud Deum*, statim subiungit, *Et Deus erat Verbum.* Quod autem hoc non includat imperfectionem magis fide tenetur, quam ratione ostendi possit. Nam, vt productio nullam includat imperfectionem, necesse est, quod productum recipiat idem numero esse, quod est in producente, nam si aliud reciperet, iam esset in productio esse participatum, quod planè includit imperfectionem. Hæc igitur productio talis esse debet, vt per eam communitur idem esse. Quod autem sit ex principijs fidei ostendimus lib. 4. Nunc autem solum probamus, non repugnare, quia illud esse est infinitum, & idèd communicabile est omnibus personis, cum quibus non habet oppositionem. Supposita igitur hac veritate, quod non repugnet productum recipere eandem naturam, quæ est in producente, facile intelligitur, & verum Deum posse esse productum, & talem productionem nullam includere imperfectionem. Primam patet, quia quicunq; habet naturam diuinam, est verus Deus, siue illam habeat à se, siue communicatam ab alio. Secundum patet, quia ipsamet natura diuina excludit omnem perfectionem, quia secum assert omnem perfectionem. Quod facile patebit, discurrendo per eas imperfectiones, quæ in argumentis tanguntur, & alijs, quæ asserri possunt, & eas excludendo.

Prima ergo imperfectio, quæ in primo argumento obijciatur, erat *esse ab alio*, quia inde sequitur, non esse à se. Distinguentur autem est de esse ab alio Deo, vel esse ab alio, qui sit idem Deus. Primum dicit manifestam imperfectionem, quia dicit pluralitatem Deorum, & distinctionem in natura producentis, & producti. Vnde cum talis distinctio non possit esse cum æqualitate naturæ, necesse est, vt sit cum imperfectione personæ productæ, quæ proinde non poterit dici verus Deus, & per essentiam, sed ad summum per aliquam eminentem participationem, atque adeo per analogiam. Persona ergo procedens in Deo non producitur isto modo, sed ab alio, qui est idem Deus, atque hoc modo nulla est imperfectio. Quo sensu videtur dixisse Hilarius libro nono de Trinitate, post medium. *Quamuis Pater maior sit (id est, videatur, sic enim expono) auctoritate dantis, tamen Filius minor non est, cui idem esse communicatur.* Et hac ratione non pugnant illa duo, scilicet, esse ipsum esse per essentiam, & esse personam productam, quia per productionem accipit ipsummet

4. *Expenditur ratio pro assertione fidei.*

Ioan. 2.

5. *Sanctus prior argumentus.*

esse per essentiam. Et eadem ratione dici potest talis persona esse a se, prout a se excludit principium extraneum, seu alterius naturæ, & prout excludit omnem propriam causalitatem, & dependentiam, vt statim dicā. Ac deniq; prout dicitur habere naturam, quæ producta non est, quamuis sit communicata personæ per productionem eius.

6.
Ad 2. argu.
mentum.

In secundo argumento adiungebatur alia imperfectio, quia omne productum videtur esse dependens, & causatum, quæ ex eodem principio excluditur. Vnde negamus illam imperfectionem esse de ratione productionis, vt sic, nam si talis sit productio, vt per ipsam communicetur illud esse, quod causatum non est, nec dependens, neq; ipsa productio erit cum vera dependentia. Maxime, cum illud esse intrinsecè, & essentialiter includatur in persona producta, & in omni eius proprietate per summam quandam simplicitatē. Ex quo etiam fit, vt illa productio sit absq; vera, & propria actione (vt supra dicebam) per simplicem quandam processione, quæ in re non distinguitur à persona producta.

7.
Productio
ad intra est
sine causalitate.

Denique hinc fit huiusmodi productionem esse absq; vera causalitate. Quod quidem de formali, & materiali causalitate per se notum est. De efficiēte verò etiam debet esse certum, alias persona producta esset facta, contra symbolum Athanasij. Item, quia Aristot. definiuit, efficiens esse illud, ad quod aliud sequitur, persona autem producta non est aliud à producente, vt infra dicemus. Præterea, ratio sumenda est ex dicto principio, quia esse, quod per hanc productionem communicatur, non est esse causatum, neq; ipsa productio est per propriam actionem, ergo nec per efficiētiā, nec per propriam causalitatem efficiētem. Et ita etiam concluditur, causalitatem finalem in hoc genere productionis non habere locum. Quod specialiter notauit Cyrill. Alex. lib. 5. thesauri, cap. 5. in hoc constituens differentiam inter generationem æternam, & temporalem Verbi diuini, quod de æterna quæri non potest, cur fuerit, sicut potest de temporali. Quia, videl. illa non est ex intentione finis, sed ex absoluta necessitate illius naturæ. Item, causalitas finis supponit cognitionem: illa autem generatio non supponit propriam cognitionem, sed est per ipsam primam cognitionem. Productio autem Spiritus sancti, licet cognitionem supponat, nihilominus non est ex intentione finis, sed ex naturali, & necessario amore, quo Deus Pater, & Filius se amant, qui primus amor nullam intentionem supponit. Deniq; propria causalitas finis semper est in ordine ad actionem efficiētiā, vbi ergo causalitas finis non inuenitur, nec finalis interuenire potest. Est ergo hæc productio ad intra sine ulla vera causalitate.

8.
Exponuntur
Patres vt con-
ueniunt nomini
causa.

Nec mouere quemquam debet, quod interdum Patres vtuntur nomine causæ in hoc mysterio illud tribuentes Patri respectu Filij, vt videre est in Nazianzen. orat. 29. Basilio libris contra Eunomium sæpè, & Damasceno libro 1. de fide capit. 8. & 11. & in alijs Græcis. Et ex Latinis ita etiam loquitur Richardus de Sanct. Vict. libro 5. de Trinitate, capit. 7. Propter quod Aureolus in 1. distinct. 29. censuit, verum illam causam, etiam iuxta proprietatem latini sermonis, posse propriè Deo attribui ad intra. Verum tamen aduertendum est, duobus modis solere Patres tribuere hanc vocem Deo. Primo in ordine ad tributa essentialia: quomodo Augustinus, & Hieronymus aliquando dixerunt, *Deum sibi esse causam, vt sit, vel vt sapiens sit*, & talis loquutio intelligenda est negatiue, scilicet, Deum non habere ab alio, vt talis sit, sed ex se talem esse, & ideo non est extendenda illa locutio. Alio modo tribuitur vni personæ respectu alterius. Et hoc modo loquuntur sæpè Græci, raro Latini, vt notatur in Concilio Florentino, Sessione vltima in literis vnionis, & in eadem Sessione idem notat Bessarion in oratione pro vnione,

aap. vltimo vbi declarat, Græcos non vti illa voces prout indicat limitationem, aut dependentiam, sed prout dicit simplicem originem, & cap. 3. aduertit, Cyrillum, quamuis Græcè, illam vocem non admisisse. Igitur nobis non est vtendum nomine causæ, sed principij, vt notauit optimè Hilarius lib. 9. de Trinitate, & D. Tho. 1. p. q. 33. & consentiunt reliqui scholastici.

In tercio argumento obijcitur alia imperfectio, quæ est, esse ex nihilo, vel ex compositione actus, & potentia. Vtrumque autem excluditur ex eodem principio posito. Nam cum per huiusmodi processione communicetur personæ productæ eadem substantia producentis, necesse est, vt persona producta non sit ex nihilo, sed ex substantia producentis. Et ita hæc est communis locutio Sanctorum, *Filius est substantia Patris*, quam substantiam intelligunt, nomine, vt significari in illo Psalm. 109. *Ex vtero ante luciferum genui te*. Vt exponit Concilium Hispalense 2. Et Fulgentius ad obiectiones Ariatorum. Et simili modo loquitur de persona Spiritus sancti Iulianus Martyr, in expositione fidei, Cyrillus autem in dicto li. 5. thesauri cap. 5. vtitur hac locutione, *Filius est ab substantia Patris*. Sed illa particula *ab*, est æquiuoca, & potest denotare habitudinem efficiētiā, & ideo non est simpliciter vsurpanda, sed piè exponenda, quod Diuus Thomas 1. part. quaest. 41. etiam censuit de hac locutione, *Filius est de substantia Patris*, de qua iterum infra dicemus. Ita ergo excluditur illa imperfectio, ex nihilo. Nec sequitur alia de compositione, quia illa substantia, ex qua dicitur esse talis processio, non se habet, vt potentia, neq; vt pars naturæ, sed vt purissimus actus, qui est tota natura, & essentia rei productæ in re ipsa non distincta à personali eius proprietate, vt postea videbimus.

Atq; ex his facile est, excludere ab hoc ordine productionum omnes alias imperfectiones, quæ inueniuntur in productionibus creaturarum, quales sunt esse cum aliqua mutatione, cum nouitate essendi, & cum aliqua possibilitate amittendi esse. Nam hæc imperfectiones, & similes oriuntur ex eo, quod per talem productionem imperfectum esse communicatur, & consequenter modo imperfecto, & cum dependentia. Illud autem esse, quod per productionem ad intra communicatur in Deo est omnino immutabile, & ideo in productione illa nulla potest esse vmbra mutationis, nec nouitas, aut finis essendi. Hinc optimè Damasc. lib. 1. de fide cap. 8. loquens in particulari de Filij productione dicit, *Impium est illa cogitare temporis initium, aut post Patrem Filij substantiam generari, quia ex ipsa Patris substantia astruimus Filij generationem*. Et eadem ratio est de quacūq; processione Dei ad intra. Est igitur de illius ratione, quod sit æterna, & cōsequenter, quod sit ex absoluta necessitate, quod infra disputando specialius de actibus notionalibus latius dicemus.

CAPVT III.

*Filius secundam Trinitatis personam esse
verum DEVM.*

Hoc loco explodenda à nobis est heresis Atrij, quæ licet fortasse fuerit illo antiquior, illi tamen specialiter tribuitur, quia illam amplificauit, & pertinacius per suadere, ac fundare conatus est. Ille igitur, quamuis Filium appellaret, Deum per quandam excellentem participationem, negauit tamen, esse verè, & essentialiter Deum, aususque est absolute appellare creaturam. Dicebat enim esse factum ex nihilo, imò & temporalem, quamuis productum ante hunc mundum: imò illum alia creaturam finem Patrem illum creasse, vt per illum alia crearet. Vnde etiam consequenter docebat, non verum Deum,